

28.9.2015

Yksikön päällikkö

Kaupunginmuseon lausunto Minervaskolanin (os. Apollonkatu 12, 13/436/12) perusparannuksen rakennuslupahakemuksesta.

HEL 2015-009866 T 10 04 03

Rakennusvalvontaviraston lausuntopyyntö 8.9.2015

Rakennusvalvontavirasto on pyytänyt kaupunginmuseon lausuntoa Minervaskolanin teknisen perusparannuksen rakennuslupahakemuksesta. Kaupunginmuseo on tutustunut arkkitehtitoimisto Aarne von Böhmin laatimaan ja 2.6.2015 päiväämään hankeselostukseen. Kaupunginmuseo tarkastelee hanketta perustehtävänsä mukaisesti rakennusperinnön vaalimisen näkökulmasta, ja lausua seuraavaa.

Rakennushistoria

Minervaskolan koulun rakennutti Privata svenska flickskolan rakennusyritys vuosina 1928-29, ja valmistuttuaan se oli varhaisia, ainoastaan tytöille tarkoitettu kouluja, joka suunniteltiin alun perin yhdeksäluokkaiseksi yliopisto-opintoihin tähtääväksi oppilaitokseksi. Rakennuksen suunnittelusta järjestettiin vuonna 1928 kutsukilpailu, jonka voitti arkkitehti Eva Kuhlefelt-Ekelund. Minervaskolanin rakennuspaikka sijoittuu Apollonpuiston laidalle, keskelle Etu-Töölön tiivistä kaupunkirakennetta. Puistoaukio on kaupunkirakennustaiteellinen helmi, kokonaisuus tuo mieleen italialaisen pikkukaupungin toriaukion.

Minervaskolan on edustava esimerkki 1920-luvun klassisesta arkkitehtuurista. Tyylin tunnuspiirteisiin kuuluvat rakennuksen antikisoivat yksityiskohdat, rakennusmassojen punnittu muodonanto ja suhteikkuus, sekä kaupunkikuvaa elävöittävä massoittelu. Koulurakennus jäsentyy kolmeen rakennusmassaan; luokkasaliin, juhlasaliin/voimistelusaliosaan sekä erikoisluokat sisältävään nurkkatorniin. Katujulkisivu on ilmeeltään klassinen, rakennuksen pihanpuoleinen eteläjulkisivu edustaa kuitenkin jo lähes puhdasta funktionalismia. Kokonaisuuteen kuuluu myös kahteen tasoon jäsennetty koulupiha, johon sijoittui alun alkaen kultakala-allas, puuistutuksia sekä kokeilupuutarha.

Minervaskolan on kokonaistaideteos, joka on sisätiloiltaan poikkeuksellisen rikkaasti koristeltu. Rakennuksesta löytyy monia taideteoksia, joita ovat mm. julkisivun ja sisätilojen reliefit, lasimaalaukset, veistokset ja maalaukset. Juhlasaliin sijoittuu Henry

28.9.2015

Yksikön päällikkö

Erikssonin suunnittelema fresco ”Helsingin asemakaava”. Huolellinen suunnittelu ulottui myös lukuisiin muihin koulun käyttöä ja viihtyvyyttä tukeviin yksityiskohtiin, kuten ikkunarakenteisiin ja ilmanvaihtoon.

Minervaskolan koulua on laajennettu vuonna 1936 kuusikerroksisella asuinrakennuksella (ark. Marius af Schulten). Koulun ylin kerros on laajennettu vuonna 1957 (ark. Matti Finell), kerros ei kuitenkaan sisälly korjauksen piiriin. Teknisen työn tiloja sisältävä siipi pihalla rakennettiin vuosina 1983-85 (ark. Gurtaf Räihä), laajennus poikkeaa arkkitehtuuriltaan ympäristöstä, eikä sillä ole muuhun rakennukseen rinnastettavaa rakennushistoriallista arvoa.

Minervaskolania pidetään suunnittelijansa Eva Kuhlefelt-Ekelundin päätyönä. Koulu on arvotettu Opintielä-selvityksessä arvoluokkaan 1+, eräänä Helsingin rakennushistoriallisesti arvokkaimmista koulurakennuksista. Rakennus on listattu Museoviraston Valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen RKY 2009 joukkoon, osana kohdetta Etu-Töölön kaupunginosa. Minervaskolanin asemakaava v. 1977 on vanhentunut eikä rakennusta ole kaavassa varustettu rakennussuojelumerkinnällä, mitä kaupunginmuseo pitää puutteena. Kohdetta tulee suunnittelussa ja ylläpidossa tarkastella rakennussuojelukohteena, jonka arvoja vaalitaan. Minervaskolanista on valmistunut laaja rakennushistoriaselvitys (Maarit Mannila/Consart Oy, 15.11.2012).

Lausunto

Minervaskolanin perusparannushankkeen valmistelun yhteydessä laadittiin painovoimaisen ilmanvaihdon selvitys. Tällöin ilmeni että koulun alkuperäinen kokemuseräisesti mitoitettu painovoimainen ilmanvaihtojärjestelmä toimi valtaosin tyydyttävästi, myös nykynormein tarkasteltuna. Kaupunginmuseon näkemyksen mukaan ilmanvaihdon kunnostus olisi ollut mahdollista ratkaista olevaa painovoimaista järjestelmää parantaen. Nyt hankkeessa on kuitenkin päädytty uuden koneellisen tulo-poisto –ilmanvaihdon asentamiseen, jolla on huomattavat vaikutukset kohteen arkkitehtuuriin ja peruskorjauksen laajuuteen. Ratkaisun seurauksena myös rakennuksen alkuperäiset alalaatta-välipohjat saneerataan raskaasti. Nykyisissä välipohjarakenteissa ei kuitenkaan ole havaittu laajoja mikrobivaurioita ja ne ovat hyväkuntoisia.

Edellä kuvatuista ratkaisuista seuraa laajoja purkutöitä, joita kaupunginmuseo pitää valitettavana. Välipohjarakenteet tulee pintarakenteen purkutyön yhteydessä dokumentoida valokuvaamalla kerroskohtaisesti. Mikäli alkuperäisten luokkahuoneiden ilmanvaihtokomerot joudutaan välttämättömästi purkamaan, tulee

28.9.2015

Yksikön päällikkö

rakenne dokumentoida valokuvaamalla ja tekstikuvauksin. Ilmanvaihtokomerot muodostavat olennaisen osan alkuperäisten luokkahuoneiden arkkitehtuuria, tästä syystä on perusteltua pyrkiä löytämään myös ehjiä säilytettäviä luokkahuoneen kokonaisuuksia, jossa nämä alkuperäiset kiinteät rakennusosat säilyisivät autenttisina merkkeinä alkuperäisestä ratkaisusta.

Rakennukseen sijoitetaan uusia päiväkodin tiloja, joiden vaikutuksia rakenteisiin ja tiloihin on suunnittelussa pyritty minimoimaan. Uusia opetustiloja ei tule sijoittaa koulun sivukäytävälle siten, että käytävää jouduttaisiin sulkemaan uusin väliseinin, tai että käytävän ilmanvaihto aiheuttaisi tilaa heikentäviä asennuksia.

Minervaskolanin rakennushistoriallinen arvo on korkea, minkä johdosta peruskorjauksessa yleensä tulee löytää säilyttäviä korjaustapoja ja tarvittaessa ennallistavia toimenpiteitä. Erityislaatuisten ikkunarakenteiden rakennushistoriallinen arvo on huomattavan korkea, ja ne tulee ensisijaisesti korjata käyttöön asiantuntevan kuntotutkimuksen perusteella. Rakennuspintojen ja arvokkaiden kiinteiden rakennusosien pintakäsittelyjen laadulle tulee asettaa korkeat rakennustaiteelliset tavoitteet; työ edellyttää riittävän laajaa, konservaattorin asiantuntemusta hyödyntävää mallityöskentelyä. Samoin taideteosten käsittely ja tarvittaessa konservointi tulee peruskorjauksen yhteydessä selvittää ja suunnitella asiantuntevasti. Myös pihan osalta tulee suunnitteluratkaisun tukea alkuperäistä ilmettä ja pihan jäsentelyn periaatteita.

Rakennuksen julkisivut ovat arvokkaita sekä rakennushistoriallisesta että kaupunkikuvallisesta näkökulmasta. Riippuen julkisivukunnostuksen laajuudesta, tulee tavoitteeksi asettaa arkkitehtuurin alkuperäisen ilmeen palauttaminen, minkä tulee tapahtua pintakerrostutkimuksen tuloksiin perustuen. Rakennuksen ensimmäinen rappaus- ja maalaus käsittely osoittautui heikkolaatuiseksi, ja se on nopeasti koulun valmistumisen jälkeen uusittu. Harkittavaksi tulee, mikä rakennuksen alkuperäisistä julkisivuvaiheista otetaan kaupunkikuvalliseksi tavoitteeksi. Rakennuksen julkisivupinnat koostuvat monista eri osista ja materiaaleista. Rappauksen kuntoa arvioitaessa tulee arvottaa yksityiskohtaisesti eri julkisivuosat, ja mahdollisesti pyrkiä säilyttämään alkuperäistä julkisivurappausta suhteessa sen kuntoon ja arvoon.

Minervaskolanin sisätilojen rakennus- ja kulttuurihistoriallinen arvo on korkea, ja niihin kohdistuu eritasoisia kunnostus- ja muutostoimenpiteitä. Tilojen jaottelu arvoluokkiin 1-3 voi olla hyvä malli

28.9.2015

Yksikön päällikkö

eritasaisten restaurointitoimenpiteiden kohdentamiseksi käytöltään ja arvoltaan erityyppisiin tiloihin.

Kaupunginmuseo seuraa jatkossa hanketta ja osallistuu työhön rakennushistoriallisen arvon säilyttämisen tavoitteen osalta.

Lisätiedot

Mikko Lindqvist, arkkitehti, puhelin: +358 9 310 36972
mikko.lindqvist(a)hel.fi

Anne Mäkinen
yksikön päällikkö

Tiedoksi

Museovirasto, kulttuuriympäristön suojelu
Kaupunkisuunnitteluvirasto